

Listí žloutne, poletuje

Listopad, listopad,
lísteček mi na dlaň spad'.
Spadl lístek z javora,
zima už jde do dvora

Listopad, listopad,
fouká vítr do zahrad.
Padá listí z jabloní,
Martin jede na koni.

Oblast poznání

- 1/ Při procházkách v přírodě a také při práci s obrazovým materiálem budeme děti seznamovat se stromy v našem okolí. Upevňujeme znalosti dětí – ukážeme si části stromu – kořeny, kmen, korunu, kůru stromu, listy – jehličí, necháme děti pohladit kůru stromu – jaká je? (hrubá, hladká, popraskaná ...), ukážeme si na pařezech letokruhy. Stromy rozdělíme na listnaté a jehličnaté. Seznámíme se se základními zástupci obou skupin – borovicí, smrkem, jedlí, modřínem, z listnatých alespoň s javorem, dubem, břízou, lípou, topolem, připomeneme, že mezi listnaté stromy patří i všechny ovocné stromy, o kterých jsme si povídali již dříve. Je možné podívat se na https://www.youtube.com/watch?v=Bem_DoleAZc
- 2/ Budeme pozorovat změny, které přináší podzim. Jehličnaté stromy (s výjimkou modřínu) neopadávají, u listnatých stromů se listy zabarvují a postupně opadávají. Stromy se takto přizpůsobují ročnímu období – připravují se na odpočinek a chystají se na zimu s kratšími dny, na chladné období s méně sluníčkem. Řekneme dětem, že strom, který nejdéle drží své listy je dub. Do jakých barev můžeme vidět zbarvené listy? Jakou barvu na listech nenajdeme?
- 3/ Nasbíráme listy a roztřídíme je podle tvarů, budeme hádat, kterému stromu listy (případně plody) patří, listy budeme porovnávat. Pracovat můžeme také s encyklopediemi.
- 4/ Vytvoříme koutek živé přírody z přírodních materiálů nasbíraných venku, listy zkusíme také vylisovat.

Předmatické představy

- 1/ Budeme určovat umístění předmětů – nahoře, dole, nad, pod, za, před, vedle atd.
- 2/ Nadále trvají činnosti zaměřené na určování a porovnávání tvaru a velikosti, třídění předmětů podle tvaru a velikosti a procvičování početních operací (vytváření skupin o určitém počtu prvků - stejně – více – méně, o jednu více, o jednu méně).

Oblast řeči

1/ Naučíme se reprodukovat některou z podzimních říkanek, např.:

Podzimní listí

*Spadlo listí se stromu,
vlétlo až k nám do domu.
Jeden list byl červený,
druhý ještě zelený,
třetí zase žlutý byl
a mně se moc zalíbil.*

Listí

*Létá listí mezi stromy,
Poletuje mezi domy.
Stromy spolu závodí,
Kdo je nejdál odhodí.
Tenké, tlusté, kulaté,
Cesty jsou už zaváté.*

Podzim -František Hrubín

*Padá listí zlaté, rudé,
jeho plná zahrada.
A co potom padat bude,
až to listí opadá?
Potom bude padat sníh,
co ho bude ve větvích.
Co ho bude všude, všude,
jen to slunce bude rudé.*

Přišel podzim do zahrady

*Přišel podzim do zahrady,
všechny barvy namíchá,
s každým lístkem ví si rady,
barvy na něj nadýchá.
Konec léta je tu, děti,
podzimní už přišel čas,
listí k zemi s větrem letí,
plno zlata je tu zas.*

Listopade

*Listopade, listopade,
už ti mlha slunce krade,
poslední list plachtí k zemi,
mráz přijíždí se sáněmi.*

Padá na zem suché listí

*Padá na zem suché listí,
stromy půjdou brzy spát.
Každý proto snadno zjistí
že už nastal listopad.*

Dbáme na výslovnost, přednes a přesnou reprodukci textu.

2/ Přečteme si pohádku „O moudrých dubech“ (text přiložen), vysvětlíme si přirovnání „mít hlas jako zvon“, „řvát na celé kolo“, „foukat na sto trub“ a také méně známá slova (např. jásat, oškubat, kabrňák a další), pohádku společně s dětmi převyprávíme vlastními slovy.

3/ Zahrajeme si na vítr – budeme foukat dopředu i do stran, silně i slabě a také brčkem do sklenice s vodou (logopedická prevence – procvičování mluvidel).

Rozvoj estetického vnímání

1/ Práce s přírodním materiálem nabízí mnoho různých netradičních výtvarných technik. Nejznámější jsou frotáže kůry a listů (list nebo kůru stromu položíme pod papír a přebarvíme naplocho křídou nebo voskovkou), hezké jsou také otisky listů (list položíme žebrovaním vzhůru, natřeme temperou a otiskneme). Zkusíme nakreslit holý strom a otiskem listů, listu

vytvořeného z bramborového tiskátka, prstu nebo například kartáče na nádobí či kousku molitanové houbičky vytvoříme podzimně zbarvený strom. Další možností je na korunu nakresleného stromu nanést temperovou barvu a poté ji rozetřít hřebenem.

2/ Nabídneme dětem k dokreslení druhou polovinu listu, případně žebrování na listu.

3/ Seznámíme děti s písničkou „Listopad, listopad“. Vzpomínat budeme na to, v jakých dalších písničkách se zpívá o stromech nebo listech („Sedí liška pod dubem“, „Tamhle je jabloňka“).

4/ Hravou formou děti seznámíme s tempem a dynamikou v hudbě – při reprodukci říkanek nebo dětských písniček si zahrajeme na různé části těla (tleskáme). Budeme zrychlovat nebo zpomalovat, „hrát“ potichu nebo silně. Zahrát si můžeme také na šumění větru – uchopíme mikrotenový sáček do obou rukou a šustíme – tiše, silně, rychle ...

Oblast pohybová

1/ Cvičit budeme na stanovištích, protáhneme všechny části těla.

2/ Zkusíme výskok do výšky z místa i s rozběhem (ideálně na zavěšený předmět – např. v přírodě na zavěšenou stuhu na větev stromu).

3/ Zahrajeme si pohybovou hru na listy (obdoba hry na kompot) – rozdáme dětem listy stromů, na pokyn si vymění místa ti, kteří drží list určitého stromu.

4/ Při relaxaci znázorníme pohyb větví ve větru (vzpažíme a lehce se ukláníme do všech stran).

Pracovní činnosti

1/ Tvořit budeme z přírodních materiálů – lepením vytvoříme koláže z přírodních materiálů, zkusíme vytvořit růže z listů (https://www.youtube.com/watch?v=EVs2jmq_9X4), případně podzimní věnec.

2/ Nabídneme otisk listů do samotvrdnoucí hmoty nebo do modelíny.

3/ Upevňovat budeme hygienické návyky dětí.

Pohádka o moudrých dubech a nafoukaném větru (Chotomská, W.)

Před dávnými a dávnými lety, kdy ještě na světě nebyla města a vesnice, jen velký zelený prales, přiletěl do toho pralesa vítr. Vítr byl úžasně nafoukaný, nosil nos nahoru a řval na celé kolo, že nikdo neumí lépe létat než on a nikdo neumí tak pěkně zpívat jako on.

"To ví kaštan, javor, jasan,
to ví přece každý strom,
že když zpívám, přímo jásám,
protože mam hlas jak zvon.
To ví přece každý strom,
že má vítr hlas jak zvon."

"Je pravda," uznaly stromy, "že zpíváš hodně nahlas, ale podle našeho názoru lépe zpívají ptáci."

"Ptáci? A kde jsou?" divil se vítr.

"Schovali se před tebou v našich zelených větvích, protože se báli, že jim potrháš peří. Foukal jsi totiž hrozně silně."

"Hned zafoukám ještě silněji," rozzlobil se vítr. "Tak silně, že otrhám všechno listí a vyženu všechny ptáky z lesa. A pak už nikdo nebude říkat, že ptáci zpívají lépe než já."

Tohle vítr prohlásil a hned začal oškubávat se stromů listí a vyl při tom, jak mohl nejsilněji:

"Ptačí zpěv já nemám rád,
tak jdu listí oškubat."

A tu se ptáků zastaly duby:

"Nedovolíme, aby vítr oškubal naše listí, protože by ptáci ztratili úkryt", řekly odhodlaně. A tak pevně držely listí ve větvích, že ho vítr opravdu nemohl servat. Celý podzim foukal a škubal, foukal a škubal - a nic. V říjnu neurval ani jeden dubový list, v listopadu taky ani jediný. Dokonce ani v prosinci se mu to nepodařilo.

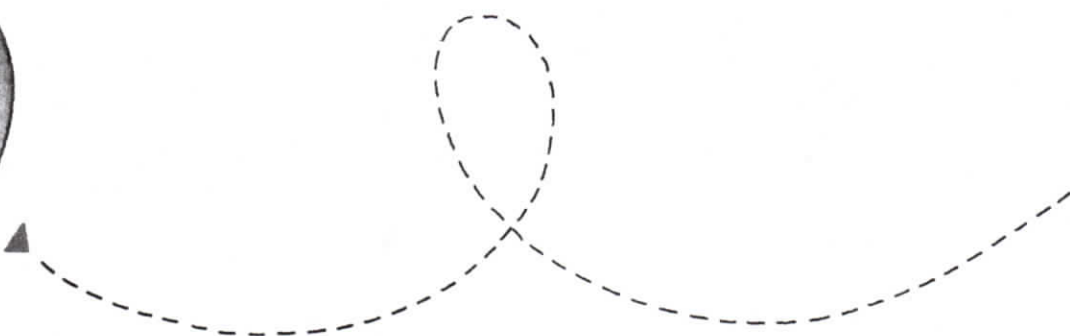
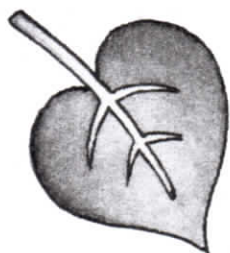
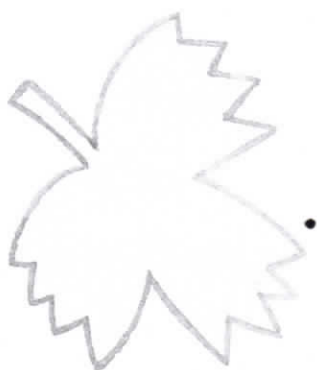
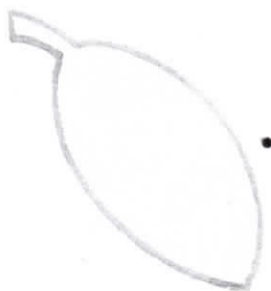
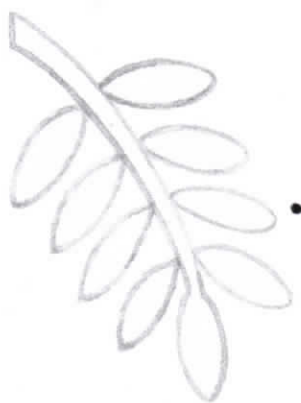
I když přišla krutá zima
a přinesla silný mráz,
dub své listí pevně třímá,
dub své listí nesetřás.
I když přišel silný mráz,
dub své listí nesetřás.

Dubové listy se zkroutily, svraskaly a zešedly od jinovatky a mrazu, ale ani vítr ani zima listí z dubu nemohly shodit. A každého dne sedali na větvích pod ochranou dubového listí ptáci a veselou písničkou děkovali dubům za to, že jim poskytly útočiště a ochránily je před zimou a větrem.

Tak to bylo kdysi a tak je to i doposud. Od listopadu až do května, kdy jiné stromy nemají už ani lístek, duby pevně, nejpevněji, jak můžou, drží své svraskalé a větrem pokroucené listí na větvích a snaží se neztratit ani jeden list. A každým rokem vyhrávají válku s větrem a zimou a ptáci jim za to děkují svým cvrlikáním a okřídlenou písničkou:

"Duby i dubové proutí
do trubiček listí kroutí,
kroutí, krabatí a svíjí,
ptáci se v tom listí skryjí.
Pak se, větře, marně chlub
ptáky v listí schoval dub.

Díky dubům kabrňákům
neublíží zima ptákům.
On to není žádný omyl,
jakou sílu mají stromy:
Vítr fouká na sto trub,
ale válku vyhrál dub!"

7. Pracovní list: Dokresli poloviny listů

dokresli si list barevnou pastelkou

DOKRESLI SI PŮLKY LISTŮ

